

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«Освітні, педагогічні науки»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
КВАЛІФІКАЦІЯ

третій (освітньо-науковий)
доктор філософії
A Освіта
A1 Освітні науки
доктор філософії з освітніх наук

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ЦДУ ім. В. Винниченка
Голова вченої ради / Соболев Є.Ю./
(протокол № 14 від «09» червня 2026 р.)
Освітньо-наукова програма вводиться в дію
3.09.2026 р.
Ректор Соболев Є. Ю.
(наказ № 90 ун від 09 червня 2026 р.)

Кропивницький 2026

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А1 Освітні науки розроблена згідно з пп. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту», репрезентує єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених цією програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої кваліфікації.

Освітню програму розроблено на основі Конституції України; Закону України «Про вищу освіту» (зі змінами та доповненнями); Постанови КМУ № 502 від 19 травня 2023 р. «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)»; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» № 1341 від 23.11.2011 р. (редакція від 07.02.2026 р.); Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» №1021 від 30 серпня 2024 р.; Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, затверджений Постановою КМУ № 261 від 23.03.2016 в редакції від 05.12.2025; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затверджений Постановою КМУ №44 від 12.01. 2022 в редакції Постанови КМУ №507 від 08.05.2024; «Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти», затверджених наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами, від 30.04.2020. № 584); Професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» (23.03.2021).

Освітньо-наукова програма діє до введення в дію Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти.

Освітньо-наукова програма є тимчасовим нормативним документом, в якому узагальнюється зміст освіти, тобто відображаються цілі освітньої та наукової компоненти, визначається місце фахівця в структурі господарства держави і вимоги до його компетентностей та інших соціально важливих властивостей і якостей.

Освітньо-наукова програма розроблена робочою групою кафедри освітніх наук ЦДУ ім. В. Винниченка у складі:

Керівник робочої групи:

Філоненко О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітніх наук (керівник проєктної групи (гарант освітньо-наукової програми)).

Члени робочої групи:

Савченко Н. С., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх наук;

Дубінка М. М., доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук;

Черненко О.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук;

Буткевич А. В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії (спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки).

Рецензії стейкхолдерів:

1. Лещенко Е. В., кандидат педагогічних наук, директор департаменту освіти та науки Кіровоградської ОВА;

2. Бондарь С. О., доктор філософії в галузі охорони здоров'я, директор Кіровоградського медичного фахового коледжу ім. Є. Й. Мухіна;

3. Башкір О. І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

4. Воронка М. І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та педагогіки мистецтва Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

ОНП встановлює:

- нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі та обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії;

- інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності;

- програмні результати навчання;

- перелік і обсяг обов'язкових та обсяг вибірових навчальних дисциплін;

- структурно-логічну схему освітньо-наукової програми.

ОНП використовується під час :

- акредитації освітньої програми;
- планування та організації освітнього процесу (розробки навчального плану, робочих навчальних планів, програм та робочих програм навчальних дисциплін і практик, силабусів тощо).

Користувачі ОНП:

- здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А1 Освітні науки;
- третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А1 Освітні науки;
- науково-педагогічні працівники, які забезпечують підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А1 Освітні науки;
- приймальна комісія ЦДУ імені Володимира Винниченка та ін.

Ця ОНП не може бути повністю або частково відтворена, тиражована чи розповсюджена без дозволу Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

I. ОСВІТНЯ СКЛАДОВА

Профіль програми підготовки докторів філософії в галузі знань
A Освіта за спеціальністю A1 Освітні науки

Preparation of Doctors of Philosophy in the field of Education specialty 011 «Education, pedagogical sciences»

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University Факультет педагогіки, психології та мистецтв Faculty of Pedagogy, Psychology and Arts Кафедра педагогіки та спеціальної освіти Department of pedagogy and special education
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти: доктор філософії Кваліфікація: доктор філософії з освітніх наук Degree in Higher Education: Doctors of Philosophy Qualification: Doctor of Philosophy in Educational Sciences
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма Освітні, педагогічні науки Educational, pedagogical sciences
Кваліфікація в дипломі	доктор філософії з освітніх наук Doctor of Philosophy in Educational Sciences
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом PhD; обсяг 40 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію освітньої програми 13315, дійсний до 31.12.2027
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень FQ-EHEA – третій цикл EQF-LLL – 8 рівень
Форма здобуття освіти	очна (заочна)
Передумови	Прийом на навчання здійснюється відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у

	<p>зкладах вищої освіти (наукових установах), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 та Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка 2026 року затверджених рішенням вченої ради ЦДУ ім. В. Винниченка від 30 березня 2026 року, протокол № 11.</p> <p>Прийом на навчання для здобуття вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем освіти здійснюється на базі другого (магістерського) рівня вищої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»</p>
Мова(и) викладання	Українська (окремі освітні компоненти викладаються англійською мовою)
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://cusu.edu.ua/ua/osvita/osvitni-prohramy/13631-osvitni-prohramy-phd
2 – Мета освітньої програми	
<p>Відповідно до місії та стратегії університету, метою ОНП є підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних професіоналів, інтегрованих у вітчизняний і світовий науково-освітній простір, здатних продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з освітніх, педагогічних наук, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, демонструвати інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну доброчесність, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення в галузі освіти й педагогіки.</p>	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	<p>Галузь знань: А Освіта Спеціальність: А1 Освітні науки Код і найменування галузі за Міжнародною стандартною класифікацією освіти: 0111 Education science <i>Об'єктом вивчення:</i> є теоретико-методологічні та науково-прикладні засади розвитку педагогічних систем, освітніх технологій, їх розроблення та моделювання на основі вітчизняних та світових тенденцій в освіті. <i>Цілі навчання:</i> здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі</p>

	<p>професійної науково-педагогічної, дослідницько-інноваційної освітньої діяльності; застосовувати методологію науково-педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p> <p><i>Теоретичним змістом предметної області</i> слугують концепції, закономірності, принципи, поняття, які формують фахову компетентність науковця. Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти має володіти дослідницькими, інформаційно-комунікативними, педагогічними методами і технологіями, а також впроваджувати інновації та отримані наукові результати у практичну діяльність.</p> <p><i>Методи, методика та технології:</i> критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей у галузі освіти; загальнонаукові, педагогічні, статистичні методи дослідження, інноваційні освітні технології, ІКТ.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> сучасні універсальні і спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти, які застосовуються у сфері освіти/педагогіки, бібліотечні ресурси.</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-наукова, з орієнтацією на академічну підготовку кадрів вищої кваліфікації – науковців і викладачів, здатних розв’язувати комплексні проблеми в розрізі спеціальності А1 Освітні науки та здійснювати наукову, науково-дослідну, науково-педагогічну та прикладну професійну діяльність</p>
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>Проведення досліджень в галузі А Освіта за спеціальністю А1 Освітні науки.</p> <p>Програма спрямована на здобуття аспірантами теоретичних і практичних знань, умінь, навичок та формування компетентностей, необхідних для продукування нових ідей, розв’язання комплексних проблем професійної, науково-дослідницької діяльності у процесі оволодіння методологією наукової діяльності, проведення власного дослідження.</p>

<p>Особливості програми</p>	<p>Особливість програми пов'язується із оригінальним концептуальним підходом, що забезпечує цілісність фахової підготовки викладача-дослідника.</p> <p>Програма реалізується українською мовою. Передбачає можливість підтримання програми академічної мобільності на основі договорів із ЗВО-партнерами.</p> <p>Освітньо-наукова програма передбачає опанування теоретичних знань, практичну підготовку та реалізацію наукової складової.</p> <p>Освітня складова програми реалізується упродовж 5 семестрів, обсягом 40 кредитів. Зміст наукової складової ОНП визначається індивідуальним навчальним планом аспіранта.</p> <p>Освітньо-наукова програма спрямована на розвиток інтегральних, загальних, фахових компетентностей, дослідницького потенціалу, академічної культури здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.</p> <p>Функціонування 5 наукових шкіл дає змогу організувати і здійснювати дослідження з актуальних питань у галузі освіти й педагогіки.</p> <p>Освітньо-наукова програма забезпечить професійну підготовку докторів філософії для центрального регіону України, де функціонує широка мережа закладів вищої та фахової передвищої освіти.</p>
<p>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</p>	
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Робота за фахом у закладах вищої освіти, наукових установах (організаціях) тощо на посадах згідно з чинною редакцією національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010 зі змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 серпня 2020 року № 1574):</p> <p>2310.1 Професори та доценти;</p> <p>2310.2, 20199 Асистент;</p> <p>2310.2 Викладач закладу вищої освіти;</p> <p>351.1, 23667 Науковий співробітник (методи навчання);</p> <p>2359.1, 23667 Науковий співробітник (в інших галузях навчання) та International Standard</p>

	<p>Classification of Occupations 2008 (ISCO08).</p> <p>Сферою працевлаштування є державні та приватні установи й організації; заклади, підпорядковані Міністерству освіти і науки України та іншим галузевим міністерствам: заклади вищої освіти різних форм власності, наукові установи, заклади післядипломної освіти, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, заклади загальної середньої освіти тощо.</p>
Подальше навчання	<p>Можливість продовжувати навчання за науковим рівнем вищої освіти та брати участь у постдокторських програмах.</p> <p>Набуття додаткових кваліфікацій у системі вищої освіти дорослих. Можливість отримувати дослідницькі гранти та стипендії (зокрема, й за кордоном).</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Освітній процес здійснюється з урахуванням процесу інтеграції України в європейський і світовий освітній простір на засадах компетентісного, системного, особистісного, діяльнісного підходів до навчання.</p> <p>Освітній процес базується на активному навчанні, передусім на індивідуальному масштабному дослідницькому проєкті, який ретельно контролюється, надаючи певну відповідальність досліднику на початковому етапі за вибір методу, предмету та організацію часу.</p> <p>Аспірантська практика.</p> <p>Форми роботи: очне навчання (face-to-face) – лекції, практичні заняття; навчання через викладання (learning by teaching) – практика; самостійне навчання (self-study learning) – самостійна робота, опрацювання інформації в мережі; навчання через дослідження – проєктна робота, підготовка дисертаційної роботи; персоналізоване навчання (personalized learning) – індивідуальні консультації з науковими керівниками; онлайн навчання (online collaborative learning) – робота студентів і викладачів в режимі онлайн.</p>

Оцінювання

Освітня складова програми. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здійснюється ресурсами накопичувальної системи шляхом забезпечення внутрішнього моніторингу якості вищої освіти та різних видів контролю: попередній (усне опитування, письмовий контроль), поточний (спостереження, усне опитування, письмовий контроль, тестування, ІНДЗ тощо), семестровий (семестрова атестація), підсумковий контроль (заліки, іспити за білетами).

Інформація щодо критеріїв оцінювання є доступною на сайті ЦДУ ім. В. Винниченка, а під час вивчення кожної дисципліни окремо надається конкретно в робочих навчальних програмах і силабусах.

Згідно з Положенням «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Центральнотраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (протокол вченої ради університету № 4 від 26.09.2022 р.) система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти базується на таких *принципах*:

- відповідності Місії та Стратегії розвитку Університету;
- автономії закладу вищої освіти, як відповідального за забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- відповідності європейським та національним стандартам якості вищої освіти;
- усвідомлення усіма співробітниками університету відповідальності за якість вищої освіти та освітньої діяльності;
- системного підходу, який передбачає управління якістю на всіх стадіях освітнього процесу;
- інтегративності (зв'язку освіти з науковими дослідженнями та інноваціями);
- компетентнісного підходу, який передбачає перехід із процесної на результатну парадигму

	<p>навчання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - студентоцентрованого підходу до навчання й викладання із застосуванням гнучких навчальних траєкторій; - орієнтація на поточні й майбутні потреби стейкхолдерів, прагнення до перевищення їхніх очікувань; - залучення здобувачів, роботодавців та інших зацікавлених сторін (стейкхолдерів) до процесу забезпечення якості; - прийняття управлінських рішень на основі аналізу своєчасної, повної й об'єктивної інформації; - залучення всього персоналу до досягнення цілей університету шляхом делегування більшої відповідальності на нижчі рівні управління; - постійне навчання персоналу; - управління освітньою діяльністю університету та відповідними ресурсами як системою взаємопов'язаних процесів. <p><i>Наукова складова програми.</i> Оцінювання наукової діяльності здобувачів ступеня доктора філософії здійснюється на основі кількісних і якісних показників, що характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта. Поточний контроль – звіти аспірантів щодо виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданнях випускової кафедри та вченої ради університету. Підсумковий контроль публічний захист наукових досягнень у формі дисертації.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>ІК здатність на основі концептуальних методологічних знань здійснювати аналіз педагогічних явищ, процесів, конструювати нові цілісні знання, ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в науково-дослідницькій, педагогічній діяльності з урахуванням національного і світового досвіду.</p>

Загальні компетентності	<p>ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2 Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК3 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК4 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК5 Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p>
Фахові компетентності	<p>ФК1 Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів у педагогічній науці та дотичних до неї міждисциплінарних галузях.</p> <p>ФК2 Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень державною та іноземною (англійською) мовами, розуміння іншомовних наукових текстів за напрямом досліджень.</p> <p>ФК3 Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та професійній діяльності.</p> <p>ФК4 Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК5 Здатність виявляти, ставити та розв'язувати дослідницькі науково-прикладні завдання в сфері освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.</p> <p>ФК6 Здатність дотримуватись етичних норм, академічної доброчесності в науковій та професійній діяльності.</p> <p>ФК7 Здатність переосмислювати знання й досвід, представлені в історико-педагогічному дискурсі, застосовувати їх у власному науково-педагогічному дослідженні.</p> <p>ФК8 Здатність до саморозвитку, професійного самовдосконалення, та ефективного самоменеджменту.</p> <p>ФК9 Здатність до викладацької діяльності в</p>

	<p>умовах формальної та неформальної освіти; планувати та здійснювати освітній процес, забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів освіти.</p> <p>ФК10 Здатність до розроблення та вдосконалення освітніх програм і робочих програм навчальних дисциплін, підготовки навчальних та методичних матеріалів відповідно до вимог внутрішньої системи забезпечення якості освіти.</p>
7 – Програмні результати навчання	
<p>Програмні результати навчання за спеціальністю</p>	<p>ПРН1 Критично осмислювати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти в Україні та світі, для розв'язання дослідницьких і професійних завдань, комплексних та інноваційних проблем, у тому числі в міждисциплінарних галузях.</p> <p>ПРН2 Вільно спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях, у тому числі в провідних зарубіжних наукових виданнях.</p> <p>ПРН3 Аналізувати змістове забезпечення освітнього процесу в ЗВО, визначати шляхи його модернізації, самостійно продукувати нові педагогічні ідеї.</p> <p>ПРН4 Орієнтуватися у змісті педагогічної інноватики, оцінювати теоретичну і практичну значущість освітніх нововведень, використовувати досягнення педагогічної інноватики у власній науковій та педагогічній діяльності.</p> <p>ПРН5 Організовувати та управляти освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-</p>

комунікаційні технології та цифрові сервіси.

ПРН6 Організувати ефективне освітнє середовище із використанням інформаційно-комунікаційні технології, у тому числі для реалізації дистанційного та змішаного навчання.

ПРН7 Планувати, організувати і здійснювати наукові (експериментальні) дослідження у сфері освіти з використанням інноваційних технологій, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, презентувати результати дослідження та доводити власну наукову позицію.

ПРН8 Застосовувати філософські принципи, поняття і категорії для обґрунтування методологічних засад, визначення соціокультурних чинників авторського дослідження.

ПРН9 Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів у сфері освіти та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН10 Розробляти програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій презентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.

ПРН11 Вибудувати і реалізовувати власну кар'єрну стратегію для забезпечення продуктивних процесів в освіті і взаємовигідної співпраці.

ПРН12 Критично оцінювати існуючі системи освіти, представлені в історико-педагогічному дискурсі; застосовувати перевірені часом наукові положення представників світової та української педагогічної думки у наукових дослідженнях і викладацькій діяльності.

	<p>ПРН13 Дотримуватися принципів академічної доброчесності у власній науковій та професійній діяльності.</p> <p>ПРН 14. Розробляти та оновлювати освітні програми, програми навчальних дисциплін, навчальні та методичні матеріали.</p> <p>ПРН 15. Організовувати та проводити навчальні заняття; розробляти критерії та обирати інструменти оцінювання; здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання; консультування здобувачів освіти щодо покращення результатів навчання.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Науково-педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію освітньої програми, мають відповідну освіту, стаж науковопедагогічної роботи, науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою спеціальністю, необхідну кількість публікацій у виданнях Scopus, Web of Science, наукових фахових виданнях, беруть активну участь у науково-практичних конференціях різних рівнів (міжнародних, всеукраїнських, регіональних); регулярно проходять підвищення кваліфікації в закладах вищої освіти та науково- дослідних установах, у тому числі й закордонних. Наукова спрямованість ОНП передбачає участь професіоналів (переважно докторів наук з галузі знань А1 Освіта), які відповідають напряму програми, що підсилює синергетичний зв'язок теоретичної та практичної підготовки. Керівник робочої групи, члени робочої групи та викладацький склад, який забезпечує реалізацію ОНП, відповідають вимогам, визначеними чинними Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти.</p> <p>Стратегія підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів відповідає діючій нормативній базі ЦДУ ім. В. Винниченка та будується на наступних принципах:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - обов'язковості та періодичності проходження стажування і підвищення кваліфікації; - прозорості процедур організації стажування та підвищення кваліфікації; - моніторингу відповідності змісту програм підвищення кваліфікації задачам професійного діяльності; обов'язковості впровадження результатів підвищення кваліфікації в наукову та педагогічну діяльність; - оприлюднення результатів стажування та підвищення кваліфікації.
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Матеріально-технічне забезпечення відповідає ліцензійним вимогам щодо надання освітніх послуг у сфері вищої освіти і є достатнім для забезпечення якості освітнього процесу. Навчання аспірантів здійснюється у спеціалізованих кабінетах та лабораторіях, які оснащені належним обладнанням і меблями та відповідають санітарним нормам, вимогам правил пожежної безпеки. Наявна матеріально-технічна база, забезпечує проведення всіх видів теоретичної та практичної підготовки, проведення науково-дослідницької роботи аспірантів.</p> <p>Для проведення лабораторних занять з навчальної дисципліни «Інформаційні технології в науці» використовується комп'ютерна лабораторія № 43 факультету педагогіки та психології яка має 9 автоматизованих робочих місць з відповідними пакетами прикладних програм (в тому числі ліцензованих): OpenOffice, Internet Explorer, FreePascal, Mozilla Firefox, Foxit Reader.</p> <p>ЦДУ ім. В. Винниченка є засновником наукових видань, які внесено до Переліку наукових фахових видань України категорії Б та в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт спеціальності А1 Освітні науки: «Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» (https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk)</p>

Інформаційне та навчально- методичне забезпечення

Освітній процес забезпечений навчально-методичними матеріалами для вивчення дисциплін, переліком завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін, наскрізними програмами та робочими програми з практик, критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів.

На офіційному веб-сайті розміщена інформація про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, навчальні плани, графіки освітнього процесу.

Продовжено угоду з компанією Microsoft щодо участі університету у MSDN Academic Alliance, оформлено підписку MSDN Premium, що дозволяє в повному обсязі забезпечити навчальні аудиторії такими ліцензійними продуктами як: Windows Server, Visual Studio та інші. Крім того, університет має ліцензію для внутрішнього використання на StarOffice. Локальні мережі навчальних корпусів з'єднуються оптоволоконною лінією. 13 навчальних комп'ютерних лабораторій об'єднані в окремий навчальний домен. Серверна база комп'ютерної мережі складається з комплекту сучасних потужних серверів, у тому числі на основі багатоядерних Intel (R) Xeon (TM)CPU 3.00GHz 86_64.

Створена та успішно функціонує система дистанційної освіти Moodle-ЦДУ (moodle.kspu.kr.ua), в межах якої підготовлено дистанційні навчальні курси, в якій зареєстровано всіх здобувачів. Найбільш успішним проектом (більше 10 млн. переглядів) по реалізації сучасних мультимедійних систем навчання є створення навчально-виховного середовища «Вікі ЦДУ» на базі MediaWiki, до спільноти цього проекту вже залучено здобувачів Університету. Поступово наповнюється курсами система дистанційної освіти dl.kspu.kr.ua. Інформаційна мережа Інтернет допомагає здобувачам отримувати необхідну для навчання та підвищення професійної кваліфікації інформацію, надає можливість доступу до навчальної інформації з

різних дисциплін, а також є невід'ємною складовою процесу становлення студентів як фахівців.

Освітньо-наукова програма повністю забезпечена навчально-методичними комплексами з усіх навчальних дисциплін, які розміщено в освітньому просторі університету. Здобувачі, що опановують освітньо-наукову програму «Освітні, педагогічні науки», можуть користуватися фондами бібліотек ЦДУ ім. В. Винниченка, до складу якої входить три читальних зали. Фонди бібліотеки включають підручники, навчальні посібники, періодичні фахові видання, довідкову та іншу навчальну літературу.

Обсяг фондів є достатнім для самостійної та індивідуальної роботи аспірантів. Діють електронний каталог на основі бібліотечно-інформаційної системи ІРБІС та інституційний репозитарій. На основі системи Ірбіс створено й успішно функціонує електронний каталог наукової бібліотеки університету. Створено університетський репозитарій для розміщення наукових праць та методичних матеріалів викладачів університету

<https://cusu.edu.ua/download/>

%D0%92%D0%97%D

0%AF%D0%A6%D0%A1%D0%9

E/%D0%97%D1

%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%BA-

%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82

%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97-

%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80

%D0%B0%D0%BC%D0%B8-

%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC

%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86

%

D1%96%D1%97-

%D0%9C%D0%9E%D0%9D-

%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97

%D0%BD%D0%B8.pdf

Здобувачі мають можливість користуватися фондами електронної бібліотеки, до складу якої входять наукові та науково-методичні публікації провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, викладачів університету. Бібліотека

	<p>має інституційний репозитарій та он-лайн каталог ресурсів відкритого доступу, який містить пошукові системи наукової інформації, гарвестери, найбільші архіви (репозитарії) та проекти відкритих ресурсів комерційних видавництв.</p> <p>Підтримується в актуальному стані: Офіційний сайт ЦДУ ім. В. Винниченка: https://cusu.edu.ua/ua/ Бібліотека університету та електронні ресурси: https://cusu.edu.ua/ua/library-cusu https://cusu.edu.ua/ua/pro-biblioteku/struktura-biblioteku Створена та успішно функціонує система дистанційної освіти (Clasroom, Moodle-ЦДУ https://moodle.cusu.edu.ua/</p>
--	---

9 – Академічна мобільність

<p>Національна кредитна мобільність</p>	<p>Передбачає можливість національної кредитної мобільності за бажанням студента, відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка» (https://shorturl.at/mDXY5), а також положенням про «Порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (https://shorturl.at/nwxO9).</p> <p>Здобувачі вищої освіти мають можливість пройти онлайн курси на освітніх платформах. «Тимчасовий порядок надання освітніх послуг на засадах внутрішньої академічної мобільності в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка здобувачам вищої освіти з території, на яких ведуться активні бойові дії» (https://shorturl.at/lxyCI).</p>
<p>Міжнародна кредитна мобільність</p>	<p>Програма розвиває перспективи стажування та участі в науково-дослідних проєктах та програмах академічної мобільності за кордоном.</p>

	<p>Відповідно до «Положення про програму обміну студентами на навчання на підставі міжнародних Угод про співпрацю» https://shorturl.at/CRT06 та «Положення про конкурсний відбір студентів на навчання за програмою обміну студентами на підставі міжнародних двосторонніх Угод про співпрацю Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка» (https://shorturl.at/bsuDY).</p> <p>Участь у міжнародній програмі з академічного обміну «Еразмус+: КА2 СВНЕ» (https://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/mizhнародni-proekty), індивідуальна академічна мобільність.</p>
<p>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</p>	<p>Прийом на навчання здійснюється відповідно до «Правил прийому на навчання до Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка».</p>

II. Перелік компонентів ОНП та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОНП для денної, заочної форм навчання

К о д н / д	Компоненти освітньо-наукової програми (дисципліни, практики)	Кількі ст ь кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Цикл загальної підготовки			
1.1. Нормативні дисципліни			
ОК 1	Академічна англійська мова	5	Залік/Екзамен
ОК 2	Філософія та методологія науки	3	Залік/Екзамен
ОК 3	Методологія та організація науково-педагогічного дослідження	3	Залік
ОК 4	Інформаційні технології в науці	3	Залік
	Загальний обсяг обов'язкових компонент	14	
2. Цикл професійної підготовки			
2.1. Дисципліни професійної підготовки			
2.1.1. Нормативні дисципліни			
ОК 5	Теорія та методика викладання у вищій школі	3	Екзамен
ОК 6	Інновації в освіті	4	Екзамен
ОК 7	Актуальні проблеми сучасної педагогічної науки	4	Екзамен
	Загальний обсяг обов'язкових компонент	11	
2.1.2. Вибіркові дисципліни (вільний вибір аспіранта)*			
ВК 1	1-й перелік*	3,5	Залік
ВК 2	2-й перелік*	3,5	Залік
ВК 3	3-й перелік*	3,5	Залік
	Загальний обсяг вибірових компонент	10,5	
2.2. Практична підготовка			
2.2.1. Нормативна частина			
ОК 8	Аспірантська практика	4,5	Залік
	ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬО- НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ	40	

Практична підготовка здобувачів

Аспірантська практика є складовою частиною ОНП доктора філософії і складає 4,5 кредитів ECTS, проводиться у відповідності з робочою програмою та методичними рекомендаціями до організації та проведення аспірантської практики. Мета аспірантської практики полягає в забезпеченні розвитку професійних компетентностей майбутніх докторів філософії (PhD), формуванні здатності до викладацької діяльності у закладах освіти відповідно до галузі знань А Освіта, спеціальності А1 Освітні науки. У межах проходження аспірантської практики здобувачі повинні реалізувати усі визначені в ОНП компетентності.

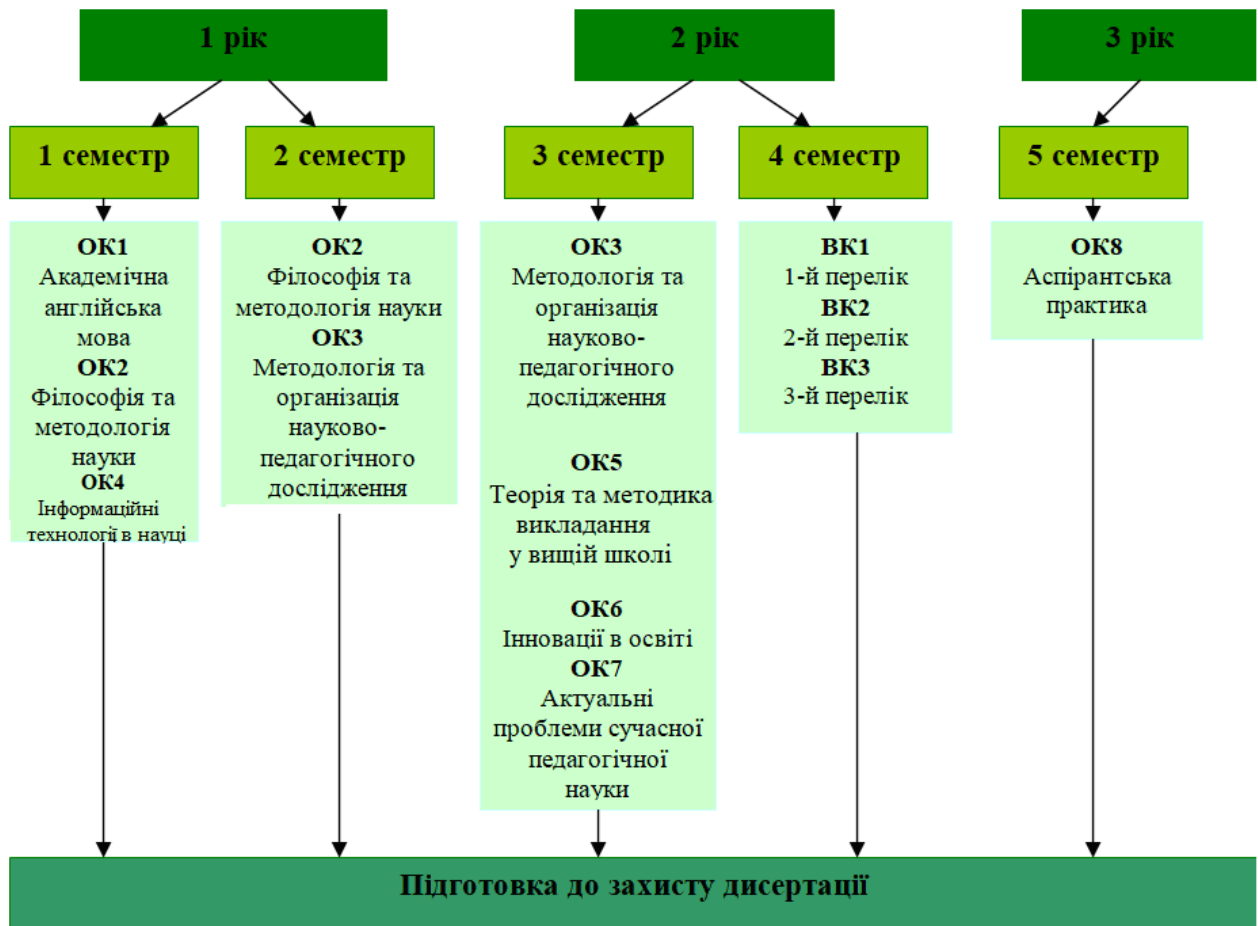
Наукова складова освітньо-наукової програми

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи здобувача і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури. Індивідуальний план наукової роботи має бути погоджений з науковим керівником. У цьому документі зазначені терміни, вимоги та форма запланованих і виконаних здобувачем дій, зарахованих до його проміжної атестації.

Наукова складова освітньої програми передбачає проведення здобувачем власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання з освітніх, педагогічних наук, що передбачає застосування методології наукової діяльності, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення й становлять оригінальний внесок у суму знань в галузі знань А Освіта та оприлюднені у відповідних публікаціях.

2.2. Теорія та методика викладання у вищій школі

Структурно-логічна схема ОНП

III. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів наукового ступеня (PhD) здійснюється відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та ЦДУ ім. В. Винниченка.

Атестація випускників освітньо-наукової програми здійснюється у формі захисту дисертаційного дослідження і завершується видачею документу державного зразка про присудження ступеня доктора філософії.

IV. Опис програми

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування обов'язкових компонент
Обов'язкові компоненти ОП		
ІК, ЗК 2, ЗК 3, ФК 1, ФК 2, ФК 3, ФК 6, ФК 8	ПРН 2, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 13	Академічна англійська мова (ОК 1)
ІК, ЗК 1, ЗК 3, ЗК 4, ФК 1, ФК 5, ФК 6, ФК 8	ПРН 1, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 13	Філософія та методологія науки (ОК 2)
ІК, ЗК 1, ЗК 2, ЗК 3, ЗК 4, ЗК 5, ФК 1, ФК 2, ФК 3, ФК 4, ФК 5, ФК 6, ФК 7	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 5, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	Методологія та організація науково-педагогічного дослідження (ОК 3)
ІК, ЗК 2, ЗК 3, ЗК 4, ФК 3, ФК 4, ФК 5	ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 7	Інформаційні технології в науці (ОК 4)
ІК, ЗК 1, ЗК 2, ЗК 3, ЗК 4, ЗК 5, ФК 6, ФК 8, ФК 9, ФК 10	ПРН 1, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15	Теорія та методика викладання у вищій школі (ОК 5)
ІК, ЗК 1, ЗК 2, ЗК 4, ФК 3, ФК 4, ФК 5, ФК 7, ФК 8, ФК 9, ФК 10	ПРН 1, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 12	Інновації в освіті (ОК 6)
ІК, ЗК 1, ЗК 4, ЗК 5, ФК 2, ФК 4, ФК 5, ФК 6, ФК 7, ФК 8, ФК 9	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13	Актуальні проблеми сучасної педагогічної науки (ОК 7)
ІК, ЗК 1, ЗК 2, ЗК 3, ЗК 4, ЗК 5, ФК 3, ФК 4, ФК 5, ФК 6, ФК 8	ПРН 1, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13	Аспірантська практика (ОК 8)

V. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (далі – СВЗЯВО) в ЦДУ ім. В. Винниченка здійснюється відповідно до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Центральнорукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», що оприлюднене на сайті університету за адресою: <https://shorturl.cusu.edu.ua/6s>. Це Положення відповідає вимогам Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG 2015), статті 16 Закону України «Про вищу освіту» (2014) та статті 41 Закону України «Про освіту» (2020), постанові КМУ № 1187 від 30.12.2015 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (2021), Статуту Центральнорукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, «Положенню про організацію освітнього процесу Центральнорукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти у Центральнорукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», затвердженого Вченою радою ЦДУ ім. В. Винниченка.

СВЗЯВО ЦДУ має наступну структуру: *рівень стратегічного управління* (адміністрація); *рівень оперативного управління* (дорадчі та робочі органи, відділи, бібліотека); *рівень впровадження і адміністрування ОПП* (факультет; органи студентського самоврядування, роботодавці); *рівень безпосередньої реалізації ОПП* (кафедри, гарант, ініціативні групи здобувачів, НПП, роботодавці); *початковий рівень* – очікувань здобувачів (здобувачі ОПП та їх ініціативні групи).

ВЗЯВО ґрунтується на процедурах, пов'язаних з моніторингом, періодичним переглядом навчальних планів, програм і контрольних заходів, формуванням якісного контингенту здобувачів вищої освіти, оцінюванням результатів навчання, посиленням практичної підготовки, забезпеченням якості кадрового складу, відповідного ресурсного забезпечення, удосконаленням інформаційної системи управління та Е-навчання, забезпеченням академічної доброчесності, публічності інформації щодо діяльності ЦДУ ім. В. Винниченка, участю в рейтингових дослідженнях різних рівнів тощо.

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у Центральнорукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка складається з таких процедур і заходів:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- удосконалення планування освітньої діяльності: затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному вебсайті ЦДУ, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

- посилення кадрового потенціалу університету та забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів, за кожною освітньою програмою та підтримки здобувачів вищої освіти;
- забезпечення та розвиток наявних інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про: діяльність університету; освітні програми: ступені вищої освіти (кваліфікації) та встановлення зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу;
- участь у заходах, спрямованих на розширення присутності університету в національних і міжнародних програмах підготовки здобувачів вищої освіти, рейтингових дослідженнях закладу вищої освіти;
- забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективною системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- інших процедур і заходів.

Таблиця 1. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК1		+	+		+	+	+	+
ЗК2	+		+	+	+	+		+
ЗК3	+	+	+	+	+			+
ЗК4		+	+		+	+	+	+
ЗК5			+		+		+	+
ФК1	+	+	+					
ФК2	+		+				+	
ФК3	+		+	+				+
ФК4			+	+		+	+	+
ФК5		+	+	+		+	+	+
ФК6	+	+	+		+		+	+
ФК7			+		+	+	+	
ФК8	+	+			+	+	+	+
ФК9					+			
ФК10					+			

Таблиця 2. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компетентностями освітньо-наукової програми

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8
ПРН1		+	+			+	+	+
ПРН2	+		+				+	
ПРН3			+			+	+	+
ПРН4				+	+	+	+	+
ПРН5			+	+	+			+
ПРН6				+	+			+
ПРН7		+	+	+	+		+	
ПРН8		+	+				+	
ПРН9	+	+	+			+	+	+
ПРН10	+	+				+	+	+
ПРН11	+						+	+
ПРН12						+	+	+
ПРН13	+	+	+				+	+
ПРН14					+			
ПРН 15					+			

VI Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-наукова програма

1. Вимоги до оформлення дисертації (редакція від 12 липня 2019 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
2. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». URL: <https://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>
4. Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>.
5. Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах: постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 № 978 (востаннє оновлено постановою КМУ від 31.10.2018 № 901). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-2001-%D0%BF>
6. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977, зареєстрований в Міністерстві юстиції України № 880/33851 від 08 серпня 2019 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>

7. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) (Постанова Кабінету Міністрів України № від 19 травня 2023 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text>.

8. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності: постанова Кабінету Міністрів України № 1187 від 30.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>

9. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» наказ іністерства озвитку кономіки, торгівлі та сільського господарства України № 610 від 23.03.2021 р.). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij- vikladachi- zakladiv-vishoyi-osviti>

10. Національного класифікатору професій (ДК 003:2010 зі змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1574 від 18 серпня 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>

11. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо) (Лист МОН України № 1/11-8681 від 15 серпня 2018 р.). URL: https://drive.google.com/file/d/1Mh3V9aACddRxf9EoxWjnmwnympG3j_To/v_iew

Корисні посилання:

12. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Довідник користувача / пер. з англ., за ред. Ю. М. Рашкевича та Ж. В. Таланової. 2-ге вид. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 106 с.

13. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 р., № 3).

14. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від «21» грудня 2017 р. № 1648). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>

15. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). URL: http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-andguidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.

16. Data for Sustainable Development Goals.ISCED (МСКО) 2011. URL: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.[.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p).

17. Data for Sustainable Development Goals.ISCED-F (МСКО-Г) 2013. URL: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-educationtraining-2013.pdf>.

18. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.